

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Autor: JUDr. David Novák

Název práce: Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu v soukromém právu

Rozsah práce: 130 stran vlastního textu a včetně seznamu literatury a cizojazyčného abstraktu
140 stran

Datum odevzdání práce: 11. 6. 2019

Studijní program: Teoretické právní vědy (občanské právo)

Vysoká škola: Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Oponent: Doc. JUDr. Tomáš Doležal, PhD., LL.M.

Pracoviště: Ústav státu a práva AV ČR, v.v.i.

I.

K charakteru disertační práce obecně

Autor si zvolil velmi zajímavé téma, ale zjevně si při jeho výběru neuvědomil, že takto široce pojaté téma skýtá určité nástrahy. Pokud by mělo být zpracováno řádně, zcela jistě by šlo o dílo značně obsáhlé, vyžadující široký odborný záběr autora. Druhou variantou je, že se autor s problematikou vypořádá velmi zkratkovitě a v zásadě se dílo bude svým obsahem podobat učebnici. Bohužel se v případě této práce vyplnila druhá varianta.

Podle pravidel doktorského studia na UK je „cílem doktorského studijního programu „Teoretické právní vědy – Občanské právo“ vědecká tvůrčí činnost a vzdělávání odborníků a akademických pracovníků s vědeckým přístupem k řešení teoretických a praktických problémů z oblasti občanského práva“. Obdobně zákon o vysokých školách v § 47 odst. 1 obecně konstatuje, že „doktorský studijní program je zaměřen na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo na samostatnou teoretickou a tvůrčí činnost v oblasti umění“. Předpokládá se tak, že disertační práce, coby výsledek (autorského) doktorského studia, bude ukazovat a prokazovat, že její autor má určitý stupeň znalostí (vyšší než je potřebný u diplomové práce), orientuje se v literatuře k danému tématu, má povědomost o významných o zahraničních trendech a navíc prokáže kritické a tvůrčí myšlení, byť samozřejmě různé úrovně podle osobního nastavení každého jednotlivce. Současně je nutno mít za to, že disertační práce má prezentovat rozsah znalostí autora, kritické zhodnocení předkládané materie a zcela jistě by neměla být pouhým stručným shrnutím obecně známých

faktů. Tento předpoklad však podle mého názoru nebyl u oponované disertační práce naplněn a výsledek je tedy spíše jakousi formou stručné učebnice nebo skript pro studenty – a bohužel ani pokud bychom vycházeli z toho, že to byl záměr autora, nebyly by naplněny formální požadavky kladené na tento typ děl.

Text, jak předložen, je skutečně pouhým stručným shrnutím toho, co je v oblasti předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu v soukromém právu zkoumáno (viz obsah, kde je zcela zřetelné, jaký rozsah je jednotlivým tématům věnován).

Odhlédneme –li od samotné struktury textu, považuji za zcela nepřijatelné pro tento typ absolventských prací další dvě věci:

1) Práce se zdroji

Pro mě až zarážející je až extrémně omezený počet zdrojů, s nimiž autor pracuje. Tento nedostatek se projevuje jak v rovině práce s českou a československou literaturou, kde autor používá 2-3 základní zdroje (včetně komentáře), tak v rovině práce se zahraničními zdroji. V seznamu literatury má uvedeny 2 (!) zahraniční zdroje a v samotném textu je zřejmé, že se zahraničními autory pracuje pouze zprostředkovaně (cituje z monografie *Deliktní právo* od Hrádka a Tichého).

2) Absence jakékoliv hlubší komparace

Nedostatek znalostí a práce s relevantními zdroji také vedou k tomu, že práce postrádá jakoukoliv hlubší a soustavnější komparaci. Odkazy na zahraničí úpravu jsou spíše nahodilé a vycházejí spíše z monografie *Deliktní právo* od Hrádka a Tichého než z vlastních znalostí autora. Autor se s ohledem na omezený přehled někdy dopouští také velmi komických formulací typu „ jak již Švestka a Mommsen píší...“.

Velmi problematické pro předloženou práci je rovněž skutečnost, že autor velmi často konstatuje určité skutečnosti a připisuje je určité skupině autorů, aniž by ovšem tyto autory citoval nebo na jejich práci odkázal – tvrzení jsou tak zcela nepřezkoumatelná.

Předložená disertační práce, podle mého názoru, nenaplnuje základní metodologické požadavky, které lze na obdobné práce klást. Možná shora uvedené nedostatky jsou dány primárně nevhodně zvoleným tématem disertační práce, kdy si autor neuvědomil celou šíři a náročnost zpracování tohoto tématu. Zadání práce je ale věcí samotného studenta, proto tato skutečnost nijak nezmírňuje závažnost vytčených nedostatků. Základní nedostatky byly

uvedeny již shora, přesto je považuji za nutné zopakovat: 1) nevhodná forma zpracování (spíše skripta než vědecké pojednání), 2) nedostatečná práce se srovnávací metodou a 3) velmi omezený výběr literatury.

II.

Aktuálnost zpracovaného tématu

Zvolené téma je aktuální již po několik století. Z tohoto pohledu nelze tématu nic vytknout. Snad jen je vhodné podotknout, že v různých obdobích je aktuálnost tématu spojována s různými problémy, na což autor nijak nepoukazuje. Bohužel se jedná o téma natolik rozsáhlé, že pokud je pojato pouze přehledově (jak to autor činí), je velmi obtížné se s ním vyrovnat a následně ho podrobně hodnotit – co asi lze říci blíže k problematice kauzality, když se s ním autor vyrovnává na 10-ti stránkách...¹

Předložené disertační práci nelze vytýkat, že by opomínila nějaké zásadní téma v oblasti odpovědnosti za škodu, ale lze jí vytýkat, že se všem tématům věnuje pouze letmo a nikoliv do hloubky. U většiny analyzovaných témat se autor omezil na extrémní minimum zdrojů, se kterými pracuje a zcela pomíjí časopiseckou literaturu; rovněž v oblasti komentářů nepracuje se všemi dostupnými komentáři k OZ. Za podstatné považuji skutečnost, že se autor neseznámil s dosud nejrozsáhlejším komentářem k závazkům z deliktů z pera kolektivu doc. F. Melzera a doc. P. Téglá (Komentář k NOZ, svazek IX., Leges, 2019).

Zcela stranou ponechávám nulovou práci se zahraničními doktrinárními studii, ač jsou běžně dostupné.

III.

Struktura práce – zvolené metody zpracování

Z pohledu metodologického standardu mám za to, že práce nevyužívá vědecky korektní postupy v rozsahu, v jakém je to žádoucí a běžné při sepsu disertační práce. Kromě již zmíněných problémů s používáním literatury a citací zdrojů, tkví slabina práce i v tom, jak je s tématem zacházeno. V rámci disertační práce se předpokládá, že autor provede i komparaci

¹ A to včetně problematických typů kauzality.

se zahraničními právními řády. Tato část zde zcela chybí, a pokud autor někdy ke srovnání sáhne, jedná se o velmi zjednodušující tvrzení, která nejsou podložena hlubší analýzou podkladů². Tomu nasvědčuje i skutečnost, že v seznamu literatury nalezneme pouze dvě zahraniční díla.

Předložená práce v tomto tedy zcela selhává, opakovaně nepřípustně cituje z druhé ruky (viz odkazy na dílo Hrádka a Tichého) a o komparativní části práce tak nemůže být vůbec řeč.

IV.

Připomínky k textu

Vzhledem k výše řečenému a velmi „zkratkovité“ povaze disertační práce je vlastně obtížné ji detailně analyzovat. Nicméně k obsahu disertační práce namátkou dále uvádím:

- 1) Autor na str. 23 tvrdí, že zcela nezbytnými předpoklady vzniku odpovědnosti jsou porušení právní povinnosti, vznik újmy a příčinná souvislost. Tak tomu ale není – např. příčinná souvislost nemusí být u některých problematických případů vůbec přítomna. Obdobně je to s porušením právní povinnosti – viz odpovědnost za ohrožení.
- 2) Jako velmi problematické vnímám tvrzení autora, že souhlas poškozeného představuje smlouvu mezi poškozeným a škůdcem (viz str. 57). Svolení poškozeného je totiž běžně řazeno mezi adresovaná jednostranná právní jednání. Obdobně úvaha autora o tom, zda pacient může udělit souhlas k zásahu do tělesné integrity při poskytování zdravotních služeb a následná argumentace tím, že existuje zvláštní právní úprava, a tedy to možné je, je trochu úsměvná³.
- 3) V rámci pojednání o definici újmy autor s odkazem na anglické právo tvrdí, že v Anglii existuje tolik pojmů škody, jako jednotlivých deliktů (str. 65). I tady chybí jakýkoliv odkaz, jak autor k této skutečnosti došel.
- 4) Jako nezdůvodněné vnímám také tvrzení autora o tom, že chápání zavinění v OZ je postaveno na objektivním základě a nijak se neliší od chápání zavinění v OZ 1964. Pro toto tvrzení by bylo nutno doložit rozsáhlejší argumentaci. Osobně se domnívám, že

² Namátkou uvádím na str. 37 odkaz na švýcarské právo bez jakékoliv bližší specifikace

³ Zejména vzhledem k existenci rozsáhlého množství literatury, která se dané problematice věnuje (namátkou Ohly, A., *Volenti non fit iniuria*)

posuzování zavinění je v novém OZ postaveno na subjektivním základě (ovšem s objektivizujícími prvky).

V.

Jazyková a grafická úroveň

Ke grafické a jazykové úrovni práce nemám zásadních připomínek. Jediným doporučením je, že by se autor měl vyvarovat častého používání přechodníků, neboť ne vždy je používá ve správné formě.

VI.

Otázky k obhajobě

Kromě výše uvedených otázek doporučuji, aby se autor v rámci ústní obhajoby vyjádřil k těmto námětům:

1. Jak je to s posuzováním zavinění v rámci nového OZ?
2. Je ztráta šance odškodnitelnou újmou v rámci OZ?
3. Čím se liší teorie adekvátnosti a teorie ochranného účelu normy.

VII.

Závěr

Mám za to, že autor svou disertační prací nedoložil, že by splnil účel doktorského studia, jak nastíněn výše. Proto uzavírám, že předloženou disertační práci **nedoporučuji** k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

Ve Veltrusech dne 25. srpna 2019

Doležal

Doc. JUDr. Tomáš Doležal, PhD., LL.M.